

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ดำรงตำแหน่งในปีการศึกษา 2532 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5 จำนวน 329 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) มีลำดับขั้นตอนการสุ่มดังนี้

คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนทั้งหมดในเขตการศึกษา 5 จำนวน 1,859 โรงเรียน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างประชากร 329 คน นำขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากรมาสุ่มตัวอย่างประชากรแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ชนิดที่เป็นสัดส่วนในการสุ่ม (Sampling fraction) แยกตามขนาดของโรงเรียน แล้วสุ่มตัวอย่างโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะแบบกำหนดคำตอบให้ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended) แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้ (Check list) และปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 5 เพื่อให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 5 ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอในสังกัด เพื่อขอความร่วมมือผู้บริหารโรงเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามมามอบให้กับศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเก็บรวบรวมไว้ และจัดส่งแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัย

แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 329 ฉบับ ได้รับกลับคืนเป็นฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 294 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.36

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ด้วยตนเอง โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (Percentage)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ไม่เกิน 5 ปี

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5 ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1.1 การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการพัฒนาหลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยผู้บริหารและคณะครูตัดสินใจร่วมกัน น้อยที่สุด คือ คณะครูเป็นผู้คัดเลือก

1.2 การวางแผนงานหรือโครงการด้านการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยศึกษาวิเคราะห์นโยบายการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียน สปอ./ก. และ สปจ. น้อยที่สุดคือ ศึกษาข้อมูลจากแผนติดตามผลการใช้หลักสูตร

1.3 การช่วยเหลือครูให้เข้าใจจุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของ

หลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการส่งครูไปเข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนา น้อยที่สุดคือ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครู

1.4 การปรับแผนการสอน คู่มือครู กำหนดการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน

ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการประชุมร่วมกับกลุ่มโรงเรียน น้อยที่สุดคือ การประยุกต์ผลงานวิจัยมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.5 การจัดทำหรือจัดให้มีเอกสารหลักสูตร เช่น แนวทางการใช้หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอนไว้ให้เพียงพอสำหรับศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยรับจาก สปอ./ก. สปจ. โดยตรง น้อยที่สุดคือ จัดทำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่

1.6 การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและสอบถามปัญหาในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ที่ครูประสบอยู่ น้อยที่สุดคือ การสอบถามนักเรียนและผู้ปกครอง

2. ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน

2.1 การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการจัดระบบการเรียนการสอน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยผู้บริหารและคณะครูร่วมกันพิจารณา น้อยที่สุดคือ คณะครูเป็นผู้คัดเลือก

2.2 การส่งเสริมให้มีการสอนตามแผนการสอนหรือกำหนดการสอน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการให้ครูทำบันทึกการสอน และสอนตามที่ครูเลือกไว้ น้อยที่สุดคือ การแนะนำให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอน

2.3 การช่วยเหลือครูหรือแนะนำ เพื่อให้ครูสามารถใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครบถ้วนตามที่หลักสูตรกำหนด

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยให้มีการจัดการการสอน โดยมีจำนวนคาบเวลาเรียนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ น้อยที่สุดคือ การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูในเรื่องการวางแผนการสอน

2.4 การดำเนินการ เพื่อให้ครูจัดชั้นเรียนและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดได้ปฏิบัติโดยการส่งเสริมให้ครูตกแต่งห้องเรียนหรือสถานที่เรียนให้เหมาะสมกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน น้อยที่สุดคือ การส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการเสริมแรง

2.5 การส่งเสริมให้ครูใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยส่งเสริมให้ครูหาวิธีสอนที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน น้อยที่สุดคือ จัดหาวิธีการสอนวิธีใหม่ ๆ แก่ครู

2.6 การประเมินผลด้านการจัดระบบการเรียนการสอน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3. ด้านการบริหารบุคลากร

3.1 การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการบริหารบุคลากร

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยผู้บริหารและคณะครูร่วมกันพิจารณา น้อยที่สุดคือ คณะครูเป็นผู้คัดเลือก

3.2 การวางแผนงานหรือโครงการทางด้านการบริหารบุคลากร

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการปรับแผนงานหรือโครงการให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนงานของกลุ่มโรงเรียน สปอ./ก. และ สปจ.

3.3 การส่งเสริมสนับสนุนครูในเรื่องการปฏิบัติการสอนให้เกิดผลดี

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการสนับสนุนให้มีการเตรียมการสอน น้อยที่สุดคือ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูในการปฏิบัติงานด้านการสอน

3.4 การพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครู

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียนการสอนเพื่อหาทางแก้ไข น้อยที่สุดคือ การเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่ครู

3.5 การติดตามและประเมินผลด้านการบริหารบุคลากรในโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการประเมินผลตามโครงการของโรงเรียน น้อยที่สุดคือ การประเมินผลทัศนคติของครู

4. ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

4.1 การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยผู้บริหารและคณะครูร่วมกันพิจารณา น้อยที่สุดคือ การให้คณะครูเป็นผู้คัดเลือก

4.2 การวางแผนงานด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการสำรวจความต้องการของ คณะครูภายในโรงเรียน น้อยที่สุดคือ การรวบรวมโครงการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อกำหนดเป็นแผนงาน

4.3 การจัดอาคารเรียน อาคารประกอบ และการพัฒนาคุณลักษณะของ เครื่องใช้ต่าง ๆ

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการสนับสนุนให้ครูพัฒนาคุณภาพของอาคารเรียน อาคารประกอบ และเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ น้อยที่สุดคือ การให้ความรู้แก่ครูในการใช้และบำรุงรักษาสถานที่ตลอดจนเครื่องใช้ต่าง ๆ

4.4 การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานให้เหมาะสมและอำนวยความสะดวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการจัดสถานที่ทำงานและวัสดุการทำงานให้ได้รับความสะดวกสบาย น้อยที่สุดคือ การส่งเสริมให้ครูแต่ละคนแยกดำเนินการเฉพาะส่วนที่ตนรับผิดชอบ

4.5 การติดตามและประเมินผลด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการสังเกตการใช้สอยให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า น้อยที่สุดคือ การประเมินโครงการหรือกิจกรรมทางด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

5. ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

5.1 การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการจัดหาสื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยผู้บริหาร และคณะครูร่วมกันพิจารณา
น้อยที่สุดคือ ให้คณะครูเป็นผู้คัดเลือก

5.2 การจัดหา/จัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ตรงตามจุดหมายของหลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการแนะนำให้ครูใช้วัสดุในท้องถิ่น
มาประดิษฐ์เป็นสื่อการเรียนการสอน น้อยที่สุดคือ การขอความร่วมมือจากชุมชนหรือหน่วยงาน
อื่น ๆ

5.3 การส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนให้คุ้มค่าและเกิดผล

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการจัดหาเอกสารเกี่ยวกับเทคนิค
วิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนมาให้ครูศึกษา น้อยที่สุดคือ การแนะนำให้ครูนำผลการวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการเรียนการสอน

5.4 การปรับปรุงสภาพของสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพในการใช้งาน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการเสนอแนะให้มีการปรับปรุง
สภาพของสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการใช้งานอยู่เสมอ น้อยที่สุดคือ การ
เสนอแนะวิธีการจัดทำระบบการตรวจสอบสภาพความพร้อมของสื่อการเรียน

5.5 การจัดเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดได้ปฏิบัติโดยการจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนการสอน
เป็นส่วนกลาง โดยมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ น้อยที่สุดคือ การให้ความรู้แก่ครูในด้านการบำรุงรักษา
สื่อการเรียนการสอน

5.6 การติดตามและประเมินผลด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการตรวจสอบคุณสมบัติการใช้สื่อ
การเรียนการสอนของครูในโรงเรียน น้อยที่สุดคือ การสังเกตความสามารถในการใช้สื่อ
การเรียนการสอนของครู

6. ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ

6.1 การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการฝึกอบรมครูประจำการ
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยผู้บริหารและคณะครูร่วมกันพิจารณา
น้อยที่สุดคือ ผู้บริหารเป็นผู้คัดเลือก

6.2 การแนะนำข้อมูลข่าวสารทางวิชาการแก่ครู
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยการจัดป้ายนิเทศเพื่อให้ความรู้แก่ครู
น้อยที่สุดคือ การจัดนิทรรศการทางวิชาการ

6.3 การปฏิบัติในด้านที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครู
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับ
ด้านวิชาการที่สถาบันต่าง ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้น น้อยที่สุดคือ การอภิปรายร่วมกัน
เพื่อรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

6.4 การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของครู
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมี
โอกาสเลื่อนวิทยฐานะและศึกษาต่อ น้อยที่สุดคือ การส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อนำมา
ปรับปรุงการเรียนการสอน

6.5 การติดตามและประเมินผลด้านการฝึกอบรมครูประจำการ
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการสังเกตและวิเคราะห์ความ
สามารถจากการแสดงออกทางวิชาการของครู น้อยที่สุดคือ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา
ในการปฏิบัติงานของครู

7. ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่

7.1 การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการปฐมนิเทศครูใหม่
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยผู้บริหารและคณะครูร่วมกันพิจารณา
น้อยที่สุดคือ ให้คณะครูเป็นผู้คัดเลือก

7.2 การวางแผนงานหรือโครงการด้านการปฐมนิเทศครูใหม่
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการสำรวจความเห็นของครูว่า
สิ่งใดควรจัดให้ความรู้แก่ครูใหม่

7.3 การปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่หรือย้ายมาใหม่

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการแนะนำให้รู้จักบุคลากรภายในโรงเรียน และให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนให้ครูใหม่ทราบ น้อยที่สุดคือการให้หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์หรือครูอาวุโสเป็นผู้เลี้ยง

7.4 การช่วยเหลือครูหรือแนะนำครูใหม่ เกี่ยวกับการเรียนการสอน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการให้ครูเก่าและครูใหม่ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน น้อยที่สุดคือการนิเทศการสอนภายในห้องเรียนและบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

7.5 การติดตามและประเมินผลด้านการปฐมนิเทศครูใหม่

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการสังเกตความสามารถของครูใหม่ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน น้อยที่สุดคือการประเมินโครงการปฐมนิเทศครูใหม่ของโรงเรียน

8. การจัดบริการพิเศษแก่ครู

8.1 การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยผู้บริหารและคณะครูร่วมกันพิจารณา น้อยที่สุดคือ ให้คณะครูเป็นผู้คัดเลือก

8.2 การวางแผนงานหรือโครงการด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการสำรวจความต้องการของบุคลากรแล้วนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนงานหรือโครงการ

8.3 การปฏิบัติในด้านข้อมูลข่าวสาร

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการทำคู่มือการปฏิบัติงานหรือปฏิทินการปฏิบัติงาน น้อยที่สุดคือ การรวบรวมผลการวิจัยทางการศึกษามาเผยแพร่ให้ครูทราบ

8.4 การปฏิบัติงานทางด้านนันทนาการและสุขภาพอนามัยครูในโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการจัดงานสังสรรค์รื่นเริงในบางโอกาส น้อยที่สุดคือ การจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างบุคลากรในโรงเรียน

8.5 การติดตามและประเมินผลด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการสังเกตความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมบริการต่าง ๆ ของครู น้อยที่สุดคือ การประเมินโครงการด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

9. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

9.1 การมอบหมายบุคคลหรือ คณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดได้ปฏิบัติโดยผู้บริหารและคณะครูร่วมกันพิจารณา น้อยที่สุดคือ ให้คณะครูเป็นผู้คัดเลือก

9.2 การวางแผนงานหรือโครงการทางด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในบางโอกาส น้อยที่สุดคือ การเชิญผู้นำในท้องถิ่นหรือกรรมการศึกษาโรงเรียนมาร่วมจัดทำโครงการ

9.3 การนิเทศครูเกี่ยวกับการให้บริการชุมชน

ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดได้ปฏิบัติโดยการนำคณะครูเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน น้อยที่สุดคือ การส่งเสริมให้ครูใช้ความรู้ความสามารถให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

9.4 การนิเทศครูเกี่ยวกับการประสานสัมพันธ์กับชุมชน เรื่องการเรียนการสอน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการแนะนำให้ครูสนับสนุนให้นักเรียนนำผลที่ได้รับจากการเรียนการสอนไปเผยแพร่และปฏิบัติที่บ้าน น้อยที่สุดคือ การสนับสนุนให้บุคคลในท้องถิ่นเข้ามาใช้บริการด้านวิชาการในโรงเรียน

9.5 การนิเทศครูเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการประเมินผลร่วมกับครู น้อยที่สุดคือ แนะนำให้ครูประเมินโครงการของโรงเรียนด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

10. ด้านการประเมินผลการสอน

10.1 การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการประเมินผล
การสอน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยผู้บริหารและคณะครูร่วมกัน
พิจารณา น้อยที่สุดคือ ให้คณะครูเป็นผู้คัดเลือก

10.2 การวางแผนงานหรือโครงการด้านการประเมินผลการสอน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการชี้แจงให้ครูเข้าใจ
วัตถุประสงค์และวิธีการประเมินผลอย่างชัดเจน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนด
กิจกรรมในการประเมินผลการสอน น้อยที่สุดคือ การส่งเสริมให้ครูจัดทำโครงการประเมินผล
การสอนแยกตามกลุ่มประสบการณ์

10.3 การดำเนินการประเมินผลการสอน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการสนับสนุนให้ครูผู้รับผิดชอบ
ควบคุมดูแล การวัดและประเมินผลให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวง น้อยที่สุดคือ การตั้ง
คณะกรรมการวิเคราะห์แบบทดสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

10.4 การรายงานผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการสนับสนุนให้ครู เก็บบันทึกผล
การประเมินไว้เป็นหลักฐานเพื่อใช้รายงานผลเมื่อฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องการทราบ น้อยที่สุดคือ
การสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการรายงานผลการประเมิน

10.5 การติดตามและประเมินผลด้านการประเมินผลการสอน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติโดยการเสนอแนะให้ครูวิเคราะห์
ผลการประเมินผลและนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน น้อยที่สุดคือ การเสนอแนะให้ครู
เปรียบเทียบทักษะ เจตคติของผู้เรียนกับจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้

ตอนที่ 3 ปัญหาในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5 ปรากฏผล
ดังนี้

1. ปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตร
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการพัฒนาหลักสูตร ปัญหาที่พบมากที่สุด
คือ บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการนำผลการวิจัยมาใช้
2. ปัญหาด้านการจัดระบบการเรียนการสอน
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการจัดระบบการเรียนการสอน ปัญหาที่พบ
มากที่สุดคือ ครูผู้สอนบางคนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนที่ใช้อยู่
3. ปัญหาด้านการบริหารบุคลากร
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการบริหารบุคลากร ปัญหาที่พบมากที่สุด
คือ บุคลากรที่ได้รับการบรรจุคุณสมบัติไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน
4. ปัญหาด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาที่
พบมากที่สุดคือ ขาดงบประมาณสนับสนุน
5. ปัญหาด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ปัญหาที่พบมากที่สุด
คือ ไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะสนองตอบความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครู
6. ปัญหาด้านการฝึกอบรมครูประจำการ
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านการฝึกอบรมครูประจำการ ปัญหาที่พบ
มากที่สุด คือ ขาดงบประมาณในการจัดฝึกอบรม
7. ปัญหาด้านการปฐมนิเทศครูใหม่
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในด้านการปฐมนิเทศครูใหม่
8. ปัญหาด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู
ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู ปัญหาที่พบ
มากที่สุดคือ ขาดงบประมาณในการจัดบริการพิเศษแก่ครู

9. ปัญหาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ สภาพอาคารสถานที่ไม่เอื้ออำนวยและเพียงพอต่อการให้บริการแก่ชุมชน

10. ปัญหาด้านการประเมินผลการสอน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการประเมินผลการสอน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดแคลนเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

อภิปรายผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5 มีข้อที่ควรอภิปรายตามขอบข่ายงานทั้ง 10 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. งานด้านการพัฒนาหลักสูตร

(1) การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการพัฒนาหลักสูตร

จากการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่และคณะครูร่วมกันตัดสินใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนต้องการเปิดโอกาสให้ครูมีอิสระ กระตุ้นให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีส่วนร่วมในการวางแผน นโยบาย และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพราะหลักการนิเทศการศึกษาประการหนึ่งคือ การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย (ชาโรมณีศรี, ม.ป.ป.)

(2) การวางแผนงานหรือโครงการด้านการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน

จากการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ศึกษาวิเคราะห์นโยบายการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียน สปอ./ก. และ สปจ. ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาต้องการวางแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่จะดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษานโยบายการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียน สปอ./ก. และ สปจ. เพื่อให้แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมของโรงเรียนมีความสอดคล้องกัน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากแผนติดตามผลการใช้หลักสูตร อาจเป็นเพราะข้อมูลจากแผนติดตามผลการใช้หลักสูตร มีอิทธิพลต่อการกำหนดแผนงาน

โครงการ หรือกิจกรรมด้านการพัฒนาหลักสูตรน้อยกว่านโยบายทางด้านนี้ของหน่วยงานดังกล่าวข้างต้น

(3) การช่วยเหลือครูให้เข้าใจจุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร

จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ส่งครูเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัดได้มีการจัดอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อพัฒนาครู ให้มีความรู้และความสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักสูตรจะประสบผลสำเร็จตามจุดหมายได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับการนำหลักสูตรไปใช้ และบุคลากรที่เป็นตัวจักรสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีความชำนาญในการใช้หลักสูตร ดังที่ สมิตร์ คุณานุกร (2523) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่คอยให้ความรู้ ให้ความสะดวก ให้คำแนะนำและให้กำลังใจแก่ครู เพื่อให้การสอนของครูและการเรียนของเด็กบังเกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครู อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องหลักสูตรมีไม่เพียงพอในการให้บริการแก่โรงเรียน โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์ โดยตำแหน่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทร ไคลมี (2528) ที่ว่า "โรงเรียนขาดแคลนวิทยากร และ/หรือแหล่งวิทยากรที่จะให้ความรู้แก่ครู เพื่อใช้ในการจัดดำเนินงานของโรงเรียน"

(4) การปรับแผนการสอน คู่มือครู กำหนดการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ประชุมร่วมกับกลุ่มโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสภาพการใช้หลักสูตรที่ใกล้เคียงกัน บุคลากรที่มีอยู่ภายในกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะดำเนินการได้ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้ให้แนวคิดในการบริหารกลุ่มโรงเรียนไว้ว่า "ความร่วมมือที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันของโรงเรียนภายในกลุ่มฯ เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งที่จะทำให้การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนบรรลุผล" ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2522) ที่กล่าวว่า "ครูใหญ่ควรประชุมปรึกษาหารือกับครูภายในโรงเรียนหรือในกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน เพื่อหาทางปฏิบัติที่เหมาะสม" ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการประยุกต์ผลงานวิจัยมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษาขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในงานวิจัย จึงไม่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ จึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงาน

ต้นสังกัดที่จะต้องส่งเสริม สนับสนุน และหาวิธีการที่จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำผลงานวิจัยมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้

(5) การจัดทำหรือจัดให้มีเอกสารหลักสูตร เช่น แนวทางการใช้หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน ใ้ให้เพียงพอสำหรับศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่รับจาก สปอ./ก. และ สปจ. โดยตรง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอนก แยมบาน (2530) ที่พบว่า "ส่วนใหญ่โรงเรียนรับจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนต้องเป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง การรับจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นการปฏิบัติตามนโยบาย เพื่อให้ครูได้ศึกษา และปฏิบัติตามเอกสารหลักสูตรดังกล่าว และเป็นมาตรฐานเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการจัดทำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ . อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้ จึงไม่ให้ความสำคัญในด้านนี้

(6) การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และสอบถามปัญหาในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ที่ครูประสบอยู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อมูลจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นเครื่องตรวจสอบผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูว่าสิ่งที่ได้รับการมอบหมายไปนั้น ได้มีการปฏิบัติกันอย่างมีคุณค่ามากน้อยเพียงไร ส่วนการสอบถามปัญหาในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ที่ครูประสบอยู่ อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนต้องการข้อมูลเพิ่มเติมและเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการใช้หลักสูตรในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการสอบถามนักเรียนและผู้ปกครอง อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจะต้องทำการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนและรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอยู่แล้ว จึงไม่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้

2. งานด้านการจัดระบบการเรียนการสอน

(1) การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการจัดระบบการเรียนการสอน จากการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูร่วมกันพิจารณา ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การให้คณะครูร่วมกันพิจารณาเป็นการพิจารณาที่ตรงกับ

ความสามารถของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กิตมา ปรีคีติก (2532) ที่กล่าวว่า "ในการส่งเสริมและควบคุมงานวิชาการ ผู้บริหารควรจะเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น หรือคิดริเริ่มใหม่ ๆ ควรจะให้กระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปให้ทุกคน" ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการให้คณะครูคัดเลือกแตกต่างจากผลการวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) ที่พบว่า "ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้คณะครูคัดเลือก" จากข้อค้นพบนี้ หากผู้บริหารโรงเรียนให้คณะครูคัดเลือกกันเองก็จะส่งผลโดยตรงกับคณะครู เพราะเป็นการดำเนินงานโดยคณะครูเอง

(2) การส่งเสริมให้มีการสอนตามแผนการสอนหรือกำหนดการสอน

จากการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ครูทำบันทึกการสอน และสอนตามที่ครูเลือกไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทำบันทึกการสอนเป็นการวางแผนเพื่อปฏิบัติ การสอนไว้ล่วงหน้าของครู การทำบันทึกการสอนจะช่วยให้ครูมีความพร้อมในการสอน เกิดความรู้สึกรับผิดชอบ เชื่อมั่นในตนเอง และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างดี ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถตรวจสอบหรือส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นไปตามแผนการสอนหรือกำหนด การสอนได้ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการแนะนำให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการ ปรับปรุงประสิทธิภาพการสอน อาจเป็นเพราะ "สภาพงานวิจัยในปัจจุบันยังไม่เป็นที่เผยแพร่ โดยทั่วไปในโรงเรียน การอ่านผลการวิจัยไม่เข้าใจ มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ" (ฝ่ายวิจัยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สดาวรรณ พันธุ์ประยูร (2530) ที่พบว่า "โรงเรียนปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การแนะนำให้ครูนำผลการ วิจัยมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอน"

(3) การช่วยเหลือครูหรือนำเสนอแนะเพื่อให้ครูสามารถใช้เวลาจัดกิจกรรม การเรียนการสอนได้ครบถ้วนตามที่หลักสูตรกำหนด

จากการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ให้มีการจัดการวางแผน โดยมีจำนวนคาบเวลาเรียนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากการนำหลักสูตรไปสู่ห้องเรียนนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สะดวกสำหรับครู เพราะหลักสูตร จะกำหนดความมุ่งหมายของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ กิจกรรมประกอบการเรียน และการประเมินผลไว้กลาง ๆ ให้ยืดหยุ่นได้ จึงต้องจัดการวางแผนเพื่อแปลงเนื้อหา กิจกรรม

ของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ในแต่ละวัน ให้เห็นชัดเจนว่าจะสอนอะไร ในช่วงเวลาใด (กรมวิชาการ, 2522) ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูในเรื่องการวางแผนการสอน

อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีการใช้มานานหลายปีแล้ว ประกอบกับครูผู้สอนได้ผ่านการอบรม โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษามาแล้วเช่นกัน ครูผู้สอนย่อมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวางแผนการสอน จึงไม่จำเป็นต้องให้ความรู้เรื่องการวางแผนการสอนอีก

(4) การดำเนินการเพื่อให้ครูจัดชั้นเรียนและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดส่งเสริมให้ครูตกแต่งห้องเรียนหรือสถานที่เรียนให้เหมาะสมกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการส่งเสริมให้ครูตกแต่งห้องเรียนหรือสถานที่เรียนให้เหมาะสมกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจแก่ผู้เรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน มีความพอใจที่จะเรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนการสอน ก็จะสัมฤทธิ์ผลได้ง่าย ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการเสริมแรง อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าครูผู้สอนมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ดีอยู่แล้ว จึงปฏิบัติ

(5) การส่งเสริมให้ครูใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ส่งเสริมให้ครูหาวิธีสอนที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ในการสอนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละแบบการสอนมีวิธีการสอนที่แตกต่างกันออกไป ครูควรเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับประสบการณ์หรือเนื้อเรื่องที่กำหนดไว้ ก็จะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้และมีความสามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปปฏิบัติให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และสังคมในชีวิตประจำวันได้ (ผกา สัตยธรรม, 2524) ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการสาธิตการสอนวิธีใหม่แก่ครู อาจเป็นเพราะครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนมาเป็นอย่างดีแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องทำการสาธิตการสอนให้แก่วิธีอื่นอีก

3. งานด้านการบริหารบุคลากร

(1) การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการบริหารบุคลากร

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่และคณะครูร่วมกันพิจารณา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการบริหารงานที่เป็นประจำสัปดาห์ จะต้องมีการปรึกษาร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องหรือกับผู้ที่ทำงานด้วยกัน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการให้คณะครูคัดเลือก ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า งานการบริหารบุคลากรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคล นโยบาย การสรรหาบุคคล การโอนการย้าย หากให้คณะครูคัดเลือกอาจไม่ตรงและเหมาะสมกับงาน

(2) การวางแผนงานหรือโครงการทางด้านการบริหารบุคลากร

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ปรับแผนงานหรือโครงการ ให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนงานของกลุ่มโรงเรียน สปอ./ก. และ สปจ. ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นโยบาย แผนงาน หรือโครงการของหน่วยงานเบื้องบนเป็นสิ่งกำหนดการดำเนินงานของโรงเรียน

(3) การส่งเสริมสนับสนุนครูในเรื่องปฏิบัติการสอนให้เกิดผลดี

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สนับสนุนให้มีการเตรียม การสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเตรียมการสอนของครูเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับครูทุกคน ที่จะช่วยทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ทั้งเป็นการเตรียมตัว ครูและตัวนักเรียน กล่าวคือ ครูจะได้เตรียมเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียน วิธีสอน สื่อการเรียน และแจ้งเด็กหรือติดต่อผู้ที่เกี่ยวข้องให้เตรียมตัวเตรียมเครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์มาเรียน ได้เหมาะสม (กรมวิชาการ, 2522) ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูในการปฏิบัติงานด้านการสอน อาจเป็นเพราะบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงานด้านการสอน มีไม่เพียงพอในการให้บริการแก่โรงเรียน

(4) การพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครู

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับ ด้านการเรียนการสอนเพื่อหาทางแก้ไข ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การจัด ประชุมสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนเพื่อหาทางแก้ไขจะช่วยขจัดปัญหาในการเรียน

การสอน เป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงออกและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และ ประสบการณ์ร่วมกัน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการ เชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ แก่ครู อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดแคลนวิทยากรที่จะมาให้ความรู้ ซึ่งจำนวนบุคลากรที่จะมาให้การนิเทศโดยเฉพาะศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งมีไม่เพียงพอแก่การให้บริการอย่างทั่วถึง

(5) การติดตามและประเมินผลด้านการบริหารบุคลากรในโรงเรียน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินผลตามโครงการ ของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประเมินผลตามโครงการของโรงเรียนเป็นงานที่สำคัญยิ่ง ส่วนหนึ่งที่มีหน้าที่ในด้านการปรับปรุงแผนงานและวิธีดำเนินงานของโรงเรียนว่ามีความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2532) ที่กล่าวว่า "การประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงถึงสัมฤทธิ์ผลของแผน หรือเพื่อนำไป ใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงานและจัดแผนใหม่ในโอกาสต่อไป" ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนน้อยใช้วิธีการประเมินผลทัศนคติของครู อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ยัง ไม่มีความเข้าใจในวิธีการประเมินแบบนี้ รวมทั้งการสร้างเครื่องมือการประเมิน ซึ่งต้องใช้ ความรู้เฉพาะด้านพอสมควร ซึ่งในเรื่องนี้หากผู้บริหารโรงเรียนได้ศึกษาวิธีการหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องได้จัดกิจกรรมเพื่อความรู้เรื่องนี้แล้ว ก็จะช่วยการประเมินผลได้อีกทางหนึ่ง

4. งานด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

(1) การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่และคณะครูร่วมกันพิจารณา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาเป็นการกระจายอำนาจให้บุคคลระดับ ผู้ปฏิบัติได้มีโอกาสร่วมรับผิดชอบและตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ภิญโญ สาธร (2526) ที่กล่าวว่า "การให้โอกาสแก่ทุกคนเข้าร่วมตัดสินใจ นอกจากจะทำให้การตัดสินใจแม่นยำ ยังเป็นประโยชน์ ในการบำรุงขวัญและช่วยให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาร่วมมือกับผู้บริหารมากขึ้นในการปฏิบัติงาน" ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการให้คณะครูคัดเลือก ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของจินดา จำเพียร (2531) ที่พบว่า "ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนให้คณะครูคัดเลือก" ในทัศนะผู้วิจัยเห็นว่า หาก ผู้บริหารโรงเรียนให้คณะครูคัดเลือก ก็จะส่งผลโดยตรงกับคณะครู และยิ่งช่วยให้คณะครูรู้สึกภูมิใจ

ว่าได้มีส่วนร่วมมาตั้งแต่ต้น

(2) การวางแผนงานด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สำรวจความต้องการของ คณะครูภายในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้นน่าจะมีประโยชน์ สูงสุด เพราะเกิดจากความต้องการของผู้ใช้เอง และผลที่ได้ย่อมจะส่งผลไปถึงประสิทธิภาพทาง การเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ อุตัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528) ที่ กล่าวไว้ว่า "การบริหารอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยหลักทางการศึกษา แล้วเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนและพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ" ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนน้อยใช้วิธีการรวบรวมโครงการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อกำหนดเป็นแผนงาน , อาจ เป็นเพราะการให้ครูผู้สอนทำการเขียนโครงการ เป็นการเพิ่มงาน อาจทำให้ครูผู้สอน สอนได้ ไม่เต็มความสามารถ เต็มเวลา และเต็มหลักสูตร

(3) การจัดอาคารเรียน อาคารประกอบ และการพัฒนาคุณลักษณะของเครื่องใช้ ต่าง ๆ

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สนับสนุนให้ครูพัฒนาคุณภาพ ของอาคารเรียน อาคารประกอบ และเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การสนับสนุนให้ครูพัฒนาคุณภาพของอาคารเรียน อาคารประกอบ และเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ ช่วยให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนบรรลุ จุดมุ่งหมายยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สดภาพ พันธุประยูร (2530) ที่พบว่า "ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติมากในการสนับสนุนให้ครูพัฒนาคุณภาพของอาคารเรียน อาคารประกอบ และ เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้คืออยู่เสมอ" ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการให้ ความรู้แก่ครูในการใช้และบำรุงรักษาสถานที่ ตลอดจนเครื่องใช้ต่าง ๆ อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันครูผู้สอนมีความรู้ทางด้านการใช้และบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ตลอดจนเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นอย่างดีอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้แก่ครูในเรื่องนี้อีก

(4) การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานให้เหมาะสมและ อำนวยประโยชน์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าสถานที่ทำงานและวัสดุ

อุปกรณ์การทำงานให้ได้รับความสะดวกสบาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการจัดสถานที่ทำงานและวัสดุอุปกรณ์ให้ได้รับความสะดวกสบายนั้นเป็นการช่วยให้การปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ไวลส์ (Wiles, 1967) ได้วิจัยพบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ครูรักงาน รักโรงเรียน และมีกำลังใจปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวกดังต่อไปนี้

1. สถานที่มีชีวิตชีวา สวยงาม สะดวกสบาย
2. มีเครื่องมือเครื่องใช้พอแก่ความต้องการ

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการส่งเสริมให้ครูแต่ละคนแยกดำเนินการเฉพาะส่วนที่ตนรับผิดชอบ อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการให้ครูแต่ละคนแยกดำเนินการเฉพาะส่วนที่ตนรับผิดชอบนั้น ไม่เป็นการส่งเสริมให้คณะครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานของโรงเรียนร่วมกัน ซึ่งขัดต่อหลักการและจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

(5) การติดตามและประเมินผลการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สังเกตการใช้สอยให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้รับความช่วยเหลือจากต้นสังกัดหรืองบประมาณอื่น ๆ ที่บุคลากรในโรงเรียน นักเรียน และบางโอกาสชุมชนมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือ จึงควรใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า (ประทุม เพิ่มวัฒนา, 2531) ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการประเมินโครงการหรือกิจกรรมทางด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนยังไม่ถนัดและไม่คุ้นเคยกับการปฏิบัติในเรื่องการประเมินโครงการหรือกิจกรรมทางด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

5. งานด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

(1) การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการจัดหาสื่อการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ และคณะครูร่วมกันพิจารณาที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การจัดหาสื่อการเรียนการสอนควรจะได้สำรวจความต้องการตามความเห็นและความต้องการของคณะครู เพื่อจัดหาได้ถูกต้องเหมาะสม

คำมั่งคั่งงบประมาณของหน่วยงานที่ได้รับมา (กรมวิชาการ, 2522) เพื่อช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ หากให้คณะครูเป็นผู้คัดเลือกอาจจะทำให้การตัดสินใจผิดพลาด

(2) การจัดหา/จัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ตรงตามจุดหมายของหลักสูตร

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่แนะนำให้ครูใช้วัสดุในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การใช้วัสดุในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่สามารถหาได้ง่าย ราคาประหยัด ช่วยให้การเรียนการสอนได้ผลตามความมุ่งหมาย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า "การแนะนำให้ครูใช้วัสดุในท้องถิ่นมาเป็นวัสดุอุปกรณ์การสอน เป็นสิ่งที่โรงเรียนควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะเป็นการช่วยการเรียนการสอนเกิดผลดี ประหยัด และวัสดุในท้องถิ่นก็เป็นสิ่งที่หาง่าย" ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการ ขอความร่วมมือจากชุมชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการขอความร่วมมือจากชุมชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ไม่สะดวก ต้องมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ทั้งยังไม่เป็นการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนเป็นนักคิด นักประดิษฐ์

(3) การส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่าและเกิดผล

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จัดหาเอกสารเกี่ยวกับเทคนิควิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนมาให้ครูกศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดหาเอกสารที่เกี่ยวกับเทคนิควิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนมาให้ครูกศึกษาปฏิบัติได้ง่าย และสะดวกกว่าวิธีอื่น ประกอบกับปัจจุบันเอกสารที่เกี่ยวกับเทคนิคการใช้สื่อการเรียนการสอน สามารถหาได้ง่าย เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการแนะนำให้ครูนำผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนไม่ถนัดในการแนะนำให้ครูนำผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอนมาใช้

(4) การปรับปรุงสภาพของสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพในการใช้งาน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เสนอแนะให้มีการปรับปรุงสภาพของสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการใช้งานอยู่เสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การปรับปรุงสภาพของสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพในการใช้งานอยู่เสมอ มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการจัดหาและการใช้ เพราะ

การที่ครูสามารถปรับปรุงสภาพของสื่อการเรียนการสอนอย่างถูกวิธีจะช่วยให้โรงเรียนประหยัดงบประมาณ และสามารถใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนได้ในระยะเวลาที่ยาวนาน ส่วนการเสนอแนะวิธีการจัดระบบตรวจสอบสภาพความพร้อมสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติได้น้อย อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติ เพราะในปัจจุบันนี้โรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากได้มีการบำรุงรักษาและซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพพร้อมในการใช้งานอยู่แล้ว

(5) การจัดเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนการสอนเป็นส่วนกลาง โดยมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ ไว้ได้เป็นหมวดหมู่ ครูผู้สอนสามารถหยิบใช้ได้โดยสะดวก ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการให้ความรู้แก่ครูในการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนอยู่แล้ว แต่ในฐานะที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้รู้ในด้านสื่อการเรียนควรที่จะศึกษาหาความรู้เพื่อให้สามารถให้คำแนะนำ ปรึกษาหารือแก่ครูภายในโรงเรียนได้

(6) การติดตามและประเมินผลด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ตรวจสอบคุณสมบัติการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนของครูภายในโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการตรวจสอบคุณสมบัติการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนของครูภายในโรงเรียน เป็นการตรวจสอบที่สามารถบอกได้ว่าครูผู้สอนได้ใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนไปมากน้อยเพียงใด ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการสังเกตความสามารถในการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนของครู อาจเป็นเพราะครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องสังเกตในเรื่องนี้

6. งานด้านการฝึกอบรมครูประจำการ

(1) การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการฝึกอบรมครูประจำการ

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่และคณะครูร่วมกันพิจารณาที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการให้คณะครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาเป็นการเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ช่วยให้การปฏิบัติงานในด้านนี้เหมาะสมยิ่งขึ้น หากให้คณะครูคัดเลือกกันเอง อาจได้บุคลากรที่ไม่เหมาะสมกับงาน อาจส่งผลเสียหายต่องานด้านนี้ได้

(2) การแนะนำข้อมูลข่าวสารทางวิชาการแก่ครู

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จัดป้ายนิเทศเพื่อให้ความรู้แก่ครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการจัดป้ายนิเทศเพื่อให้ความรู้แก่ครูมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคลากรทุกคนคุ้นเคยกับแผนงานและโครงการใหม่ ๆ วิธีการและวัสดุใหม่ ๆ เตรียมเพื่อการศึกษาหรือรายงานเฉพาะเรื่อง ส่งเสริมริเริ่มความสนใจใหม่ ๆ เพื่อให้ทุกคนทราบว่า การปฏิบัติงานที่สนใจมีอะไรบ้าง ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการจัดนิทรรศการทางวิชาการ อาจเป็นเพราะว่า การจัดนิทรรศการทางวิชาการต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก มีความยุ่งยาก ไม่ประหยัดงบประมาณ และให้ที่คุ้มค่า

(3) การปฏิบัติในด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของครู

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับด้านวิชาการที่สถาบันต่าง ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการพัฒนาคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครู โดยการส่งครูเข้ารับการอบรมจะช่วยให้ครูได้รับประสบการณ์ตรง มีโอกาสได้พบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมผิด ๆ แก่ครูได้ ซึ่งสอดคล้องกับภิญโญ สาร (2526) ที่กล่าวว่า "การฝึกอบรมเป็นการกระตุ้นให้เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน เพิ่มเติมความรู้ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นการเปิดหูเปิดตามให้กว้าง" ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการอภิปรายร่วมกันเพื่อรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการอภิปรายร่วมกันเพื่อรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูจะต้องเตรียมตัวในการศึกษาสภาพปัจจุบัน รวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ ภายในโรงเรียนมาก

และใช้เวลาาน จึงปฏิบัติน้อยในด้านนี้

(4) การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของครู

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเลื่อนวิทยฐานะและลาศึกษาต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การให้ครูมีโอกาสเลื่อนวิทยฐานะและลาศึกษาต่อ เป็นการช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถของครูให้สูงขึ้น หรือได้รับความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีขวัญและกำลังใจดีขึ้น ตลอดจนเป็นการพัฒนาวิชาชีพให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ญัตติญัตติ (2526) ที่กล่าวว่า "การที่บุคคลทำงานอยู่ ณ ที่ใดนาน ๆ ความรู้ความสามารถอาจล้าสมัย ไม่ทันโลก หรืออาจใช้วิธีการใหม่ ๆ ไม่เป็น หน่วยงานจึงต้องหาทางส่งบุคคลไปศึกษาต่อหรือศึกษาเพิ่มเติมในสถานศึกษาระดับสูง" ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนยังมองไม่เห็นความสำคัญของการวิจัย นอกจากนั้นครูผู้สอนบางคนยังไม่เข้าใจระเบียบวิธีการวิจัย ดังนั้นการที่จะส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน ควรแนะนำให้ครูได้นำผลการวิจัยที่มีผู้วิจัยไว้แล้ว หรือเชิญนักวิจัยที่เคยประสบความสำเร็จเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนมาแล้ว มาให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียน

(5) การติดตามและประเมินผลด้านการจัดฝึกอบรมครูประจำการ

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สังเกตและวิเคราะห์ความสามารถจากการแสดงออกทางวิชาการของครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสังเกตและวิเคราะห์ความสามารถจากการแสดงออกทางวิชาการของครู เป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานการสอนของครูที่ปรากฏกับนักเรียน เพื่อจะได้ปรับปรุงการทำงาน of ครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อไปสู่เป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาในการปฏิบัติงานของครู อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ในปัจจุบันครูผู้สอนได้ทำการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาในการปฏิบัติของตนเองเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่แล้ว เช่น การให้ครูบันทึกกิจกรรมการสอนและการปฏิบัติงานหรือมีแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของครูด้วยตนเอง จึงไม่มีความจำเป็นต้องสำรวจปัญหาในการทำงานอีก

7. งานด้านการปฐมนิเทศครูใหม่

(1) การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการปฐมนิเทศครูใหม่

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่และคณะครูร่วมกันพิจารณา มากกว่าให้คณะครูเป็นผู้คัดเลือก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า คณะครูเคยเป็นครูใหม่มาก่อน มีประสบการณ์ รู้ปัญหาว่าจะอะไรคือความต้องการที่จะเสนอให้ครูใหม่ทราบ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ แฮร์ริส (Harris, 1985) ที่กล่าวถึง "การจัดปฐมนิเทศครูใหม่" คือการให้ข้อมูลและข่าวสารที่จำเป็นและความเข้าใจการปฏิบัติงานแก่ครูใหม่ ได้มีโอกาสประสบความสำเร็จในการทำงาน โดยมีปัญหาน้อยที่สุด"

(2) การวางแผนงานหรือโครงการด้านการปฐมนิเทศครูใหม่

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สำรวจความเห็นของครูว่า สิ่งใดควรจัดให้ความรู้แก่ครูใหม่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวางแผนงานหรือโครงการในลักษณะนี้ ครูใหม่จะได้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และเข้าใจในการปฏิบัติงานได้ดี เพราะรายละเอียดข้อมูลของโรงเรียนที่ครูใหม่ได้รับเกิดจากการสำรวจความคิดเห็นของครูภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นครูใหม่มาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประทุม เพิ่มวัฒนา (2531) ที่พบว่า "โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กส่วนใหญ่มีการวางแผนหรือโครงการปฐมนิเทศครูใหม่ โดยการสำรวจความเห็นของครูในโรงเรียนว่าสิ่งใดควรจัดให้ความรู้แก่ครูใหม่"

(3) การปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่หรือย้ายมาใหม่

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่แนะนำให้รู้จักบุคลากรภายในโรงเรียน และให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนให้ครูใหม่ทราบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการแนะนำให้รู้จักบุคลากรภายในโรงเรียนก่อนนั้นเป็นพื้นฐานในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการยอมรับนับถือบุคคลอื่น รู้จักเห็นอกเห็นใจคนอื่น ตรงไปตรงมา และหาโอกาสให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อสร้างมิตรไมตรีกับคนอื่น (ซารี มณีศรี, ม.ป.ป.) และการให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนให้ครูใหม่ทราบนั้น ก็จะช่วยให้ครูใหม่ทราบรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนมากขึ้น ช่วยเหลือครูใหม่ได้รู้จักและเข้าใจสภาพการปฏิบัติงานของโรงเรียน ทั้งนี้ก็จะส่งผลให้ครูใหม่ปรับตัวและทำงานได้ด้วยดี ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการให้หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์หรือครูอาวุโสเป็นที่เลี้ยง อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า

การจัดหาพี่เลี้ยงให้เพื่อที่จะได้เป็นที่ปรึกษาใกล้ชิด และคอยให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ พี่เลี้ยงที่วางตัวเป็นกลางและมีความประพฤติดีนั้นหายาก หากจัดครูพี่เลี้ยงให้บางที่ครูพี่เลี้ยงจะถือโอกาส "ครอบ" ครูผู้มาใหม่ให้เกิดความเข้าใจผิดในสภาพการณ์ของโรงเรียน เช่น ชี้ว่าในโรงเรียนมีกลุ่มต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกัน คนนั้นดี คนนี้ไม่ดี อย่าไปคบ ทำให้ครูใหม่เกิดเจตคติไปในทางที่ไม่ดีต่อคนที่เป็นพี่เลี้ยงขึ้นมา สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดความแตกแยกความสามัคคีในระหว่างครูขึ้นได้ (พนัส หันนาคินทร์, 2529)

(4) การช่วยเหลือครูหรือแนะนำครูใหม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ครูเก่าและครูใหม่ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าครูเก่ามีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว การให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเป็นการส่งเสริมให้ครูใหม่ได้ทราบข้อมูลต่าง ๆ และเข้าใจสิ่งที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เป็นการลดอุปสรรคในการปฏิบัติงาน (กิติมา ปรีดีคิลก, 2532) ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการนิเทศการสอนภายในห้องเรียนและบันทึกไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) ที่พบว่า "ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนนิเทศการสอนภายในห้องเรียนและบันทึกไว้เป็นหลักฐาน" ซึ่งความจริงแล้วผู้บริหารโรงเรียนควรทำการนิเทศการสอนภายในห้องเรียน เพราะเป็นวิธีการช่วยเหลือ แนะนำครูใหม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนได้ทางหนึ่ง

(5) การติดตามและประเมินผลด้านการปฐมนิเทศครูใหม่

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สังเกตความสามารถของครูใหม่ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนต้องการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูใหม่โดยตรง ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายและจะทำให้ทราบถึงผลการปฏิบัติงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) ที่พบว่า "ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากใช้วิธีสังเกตความสามารถของครูใหม่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน" ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อย ใช้วิธีการประเมินโครงการปฐมนิเทศครูใหม่ของโรงเรียน อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่ถนัดในเรื่องการประเมินโครงการ เพราะการประเมินโครงการต้องอาศัยวิธีการโดยเฉพาะ ผู้ที่ประเมินโครงการได้ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง

ดังกล่าว ประกอบกับโรงเรียนประถมศึกษาชายชานบุดกลางทางด้านนี้ จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอนก แยมบาน (2530) ที่พบว่า "การประเมินโครงการ ปฐมนิเทศครูใหม่ ได้รับการปฏิบัติน้อยที่สุด"

8. งานด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

(1) การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่และคณะครูร่วมกันพิจารณา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การจัดบริการพิเศษแก่ครู เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ไม่แพ้ด้านอื่น ๆ ที่มีผลโดยตรงต่อตัวครู การให้คณะครูร่วมกันพิจารณาตัดสินใจ จะทำให้คณะครู มีความรู้สึกพึงพอใจว่าตัวเองได้มีส่วนร่วม และภูมิใจในการปฏิบัติงาน หากให้คณะครูคัดเลือกกันเอง อาจได้บุคคลที่ไม่เหมาะสมกับงาน ก็จะส่งผลเสียหายต่องานด้านนี้ได้

(2) การวางแผนงานหรือโครงการด้านการจัดบริการแก่ครู

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สำรวจความต้องการของ บุคลากรแล้วนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนงานหรือโครงการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดทำ แผนงานหรือโครงการต้องเริ่มต้นจากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของ บุคลากรภายในโรงเรียนเสียก่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) ที่พบว่า "ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากใช้วิธีการสำรวจความต้องการของบุคลากรแล้วนำมาเป็น แนวทางในการจัดทำแผนงานหรือโครงการทางด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู"

(3) การปฏิบัติในด้านข้อมูลข่าวสาร

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ทำคู่มือปฏิบัติงานหรือปฏิทิน ปฏิบัติงาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การทำคู่มือปฏิบัติงานหรือปฏิทิน การปฏิบัติงานช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเป็นไปโดยไม่เกิด ความซ้ำซ้อน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานไว้ในห้องทำงาน ของผู้บริหารโรงเรียนเอง ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการรวบรวมผลการวิจัยทางการศึกษา มาเผยแพร่ให้ครูทราบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอนก แยมบาน (2530) และ จินดา จำเพียร (2531) ที่พบว่า "ส่วนใหญ่พบว่าได้รับการปฏิบัติน้อย คือ การรวบรวมผลการ

วิจัยทางการศึกษามาเผยแพร่ให้ครูทราบ" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรในโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิจัย เพราะที่ผ่านมามงานวิจัยยังไม่เป็นที่เผยแพร่ในโรงเรียน ประถมศึกษามากนัก ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัดควรจะได้ส่งเสริมให้มีการรวบรวมผลงานการวิจัยมาเผยแพร่ และให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยกับครูที่ยังไม่มีความรู้ต่อไป

(4) การปฏิบัติงานทางด้านนันทนาการและสุขภาพอนามัยครูในโรงเรียน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จัดงานสังสรรค์รื่นเริงในบางโอกาส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการจัดงานสังสรรค์รื่นเริงในบางโอกาสเป็นการส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะเพื่อให้เกิดการประสานงานในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งตรงกับหลักการนิเทศการศึกษาที่ว่า "การนิเทศการศึกษาคือการสร้างมนุษยสัมพันธ์ โดยการหาโอกาสให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ เพื่อสร้างมิตรไมตรี (ชาร์ มณีสรี, ม.ป.ป.)" ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างบุคลากรในโรงเรียน : อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5 ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดเล็ก มีจำนวนครูในแต่ละโรงเรียนไม่มากพอที่จะจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพ-อนามัยของครูได้

(5) การติดตามและประเมินผลด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สังเกตความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมบริการต่าง ๆ ของครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การสังเกตเป็นวิธีการประเมินที่ง่ายและสะดวก ไม่ต้องมีหลักเกณฑ์หรือขั้นตอนที่ยุ่งยาก เพียงแต่ทำการจดบันทึกการสังเกต คงจะเพียงพอแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการประเมินโครงการด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนไม่ถนัดในเรื่องการประเมินโครงการ ประกอบกับโรงเรียนยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้าน การประเมินโครงการอยู่ จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญ

9. งานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

(1) การมอบหมายบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดร่วมกับคณะครูพิจารณา มอบหมายบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะงานความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียนทุกคน จึงจะประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ พันส์ หันนาคินท์ (2529) ที่กล่าวว่า "ครูใหม่ควรร ะหาทางชักจูงใจให้ครูน้อยมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปรับปรุง" หากให้คณะครูคัดเลือกกันเอง อาจได้บุคคลที่ไม่เหมาะสมกับงานด้านนี้

(2) การวางแผนงานหรือโครงการด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรม สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในบางโอกาส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ กับชุมชน จะช่วยให้โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน อันจะเป็นการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือสนับสนุนระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการเชิญผู้นำใน ท้องถิ่นหรือกรรมการศึกษาโรงเรียนมาร่วมจัดทำโครงการ อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า ผู้นำในท้องถิ่นหรือกรรมการศึกษาโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำ แผนงานหรือโครงการ

(3) การนิเทศครูเกี่ยวกับการให้บริการชุมชน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดนำคณะครูเข้าร่วมกิจกรรม ของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การนำคณะครูเข้าร่วมกิจกรรมของ ชุมชน ทำให้ทราบถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อและความคิด ของคนในชุมชนนั้น เป็นการเพิ่มความรู้ให้แก่ตัวเอง และยังเป็นหนทางที่จะสร้างความสัมพันธ์ อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ๆ อีกด้วย (พันส์ หันนาคินท์, 2529) ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนน้อยใช้วิธีการส่งเสริมให้ครูใช้ความรู้ความสามารถให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน อาจเป็น เพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า โรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องปฏิบัติในเรื่องนี้เพิ่มอีก

(4) การนิเทศครูเกี่ยวกับการประสานสัมพันธ์กับชุมชน เรื่องการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่แนะนำให้ครูสนับสนุนให้นักเรียนนำผลที่ได้รับจากการเรียนการสอนไปเผยแพร่และปฏิบัติที่บ้าน อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่านักเรียนเป็นสิ่งอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการประชาสัมพันธ์โรงเรียนที่จะแสดงถึงความก้าวหน้าและความเป็นไปของโรงเรียนที่ให้ความเจริญของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ พันธ์ ทันนาคินทร์ (2529) ที่กล่าวว่า "โรงเรียนควรจะหาทางให้นักเรียนได้ทราบความเป็นไปอันถูกต้องของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะจะได้แพร่ข่าวให้แก่ทางบ้านและชุมชนได้ถูกต้องตามความเป็นจริง" และของ หวน พินธุพันธ์ (2529) ที่กล่าวว่า โรงเรียนกับชุมชนมีความจำเป็นที่จะสร้างความสัมพันธ์กันเพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน เพราะการเรียนการสอนของโรงเรียนต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชุมชน ต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชน จะต้องให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในวิถีประจำวัน และนำไปเผยแพร่แก่ชุมชนได้ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการสนับสนุนให้บุคคลในท้องถิ่นมาใช้บริการด้านวิชาการในโรงเรียน อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า บุคคลในท้องถิ่นส่วนใหญ่ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ทำให้ไม่มีเวลาพอที่จะมาใช้บริการด้านวิชาการในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ หวน พินธุพันธ์ (2529) ที่กล่าวว่า "ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับประชาชนในท้องถิ่นมีน้อย ยิ่งกว่านั้นทางโรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมและใช้ทรัพยากรของโรงเรียน ประกอบกับโรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน" หากผู้บริหารโรงเรียนได้มีการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็จะอำนวยประโยชน์ซึ่งกันและกันได้ดังต่อไปนี้

(5) การนิเทศครูเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินผลร่วมกับครู อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การประเมินผลร่วมกับครูจะช่วยให้การทำงานเป็นทีมทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการแนะนำให้ครูประเมินโครงการของโรงเรียนด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของจินดา จำเพียร (2531) ที่พบว่า "ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนแนะนำให้ครูประเมินโครงการของโรงเรียนด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน "ซึ่งการแนะนำให้ครูประเมินโครงการทางด้านนี้

จะช่วยให้ทางโรงเรียนทราบถึงผลการดำเนินงานตามโครงการ

10. งานด้านการประเมินผลการสอน

(1) การกำหนดบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการประเมินผลการสอน จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่และคณะครูร่วมกันพิจารณา มากกว่าให้คณะครูคัดเลือกกันเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าในการประเมินผลการสอนจะต้องร่วมมือกันหลาย ๆ ฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ ชาร์ มดีศรี (ม.ป.ป.) ที่กล่าวว่า หลักในการประเมินผลจะต้องได้รับความร่วมมือจากครู นักเรียน ชุมชน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารการศึกษา ครูทุกคนควรมีส่วนร่วมในการวัดผล ร่วมแรงร่วมใจกันทดลองวิธีการที่เหมาะสมเอามาใช้วัดผล รู้จักเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล ความร่วมมือรวมไปถึงจากนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ประกอบกับการประเมินผลการสอนเป็นงานที่ต้องยึดระเบียบให้เป็นไปตามข้อบังคับ จึงเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน

(2) การวางแผนงานหรือโครงการด้านการประเมินผลการสอน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ชี้แจงให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ และวิธีการประเมินอย่างชัดเจน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมในการประเมินผลการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การชี้แจงให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการประเมินอย่างชัดเจน เป็นสิ่งสำคัญในการประเมินผลการเรียนการสอน เพราะครูที่ได้รับการชี้แจงย่อมจะเข้าใจ สามารถซักถามข้อข้องใจจากผู้อื่นเทศได้ตามต้องการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการส่งเสริมให้ครูจัดทำโครงการประเมินผลการสอนแยกตามกลุ่มประสบการณ์ อาจเป็นเพราะครูผู้สอนแต่ละคนจะต้องทำหน้าที่ในการประเมินผลการสอนในเนื้อหาหรือกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเองสอนอยู่แล้ว จึงส่งเสริมครูในเรื่องนี้น้อยลง ซึ่งความจริงแล้ว การทำโครงการประเมินผลการสอนแยกตามกลุ่มประสบการณ์จะช่วยให้โรงเรียนมีความสะดวกในการประเมินผลการสอนยิ่งขึ้น เพราะในแต่ละกลุ่มประสบการณ์มีแนวปฏิบัติในการประเมินผลไปในทางเดียวกัน

(3) การดำเนินการประเมินผลการสอน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สนับสนุนให้ครูผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลการวัดและประเมินผลให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวง ที่เป็นเช่นนี้เพื่อให้การวัดและประเมินผลการสอนของครูเป็นไปด้วยความถูกต้อง มีหลักการเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลไปยัง

ประสิทธิภาพของนักเรียน คังที อนันต์ ศรีโสภกา (2524) ได้กล่าวว่า สิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญที่สุดของระบบการศึกษาคือ การวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียน เพราะผลจากการวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนจะช่วยให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้ดีขึ้น และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หากปฏิบัติผิดพลาดจากระเบียบแล้ว ปัญหาที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นจะตามมาทำให้เสียเวลาโดยไม่จำเป็น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์แบบทดสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์แบบทดสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเฉพาะซึ่งประกอบไปด้วยครูผู้มีความรู้ความเข้าใจในทุกกลุ่มประสบการณ์ และมีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์แบบทดสอบ จึงทำให้โรงเรียนไม่สามารถตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์แบบทดสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนได้

(4) การรายงานผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สนับสนุนให้ครูเก็บบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐานเพื่อใช้รายงานผลเมื่อฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องการทราบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) ที่พบว่า "ผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีสนับสนุนให้ครูเก็บบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน" ซึ่งสอดคล้องกับ ชารี มณีศรี (ม.ป.ป.) ที่กล่าวว่า "การประเมินผลต้องเก็บบันทึกสรุปผลการประเมินการนิเทศไว้เป็นหลักฐาน ทั้งที่เป็นเอกสาร สถิติ แผนภูมิ กราฟ สะดวกในการค้นคว้า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการรายงานผลการประเมิน อาจเป็นเพราะหน่วยงานต้นสังกัดได้กำหนดวิธีการรายงานหรือแบบการรายงานผลการประเมินให้โรงเรียนให้โรงเรียนถือปฏิบัติอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับมาตรการของการนิเทศภายในโรงเรียนที่กล่าวว่า "ผู้บริหารโรงเรียนต้องรายงานความก้าวหน้าและผลการเร่งรัดคุณภาพต่อ สปอ./ก. (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529)

(5) การติดตามและประเมินผลด้านการประเมินผลการสอน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เสนอแนะให้ครูวิเคราะห์ผลการประเมินและนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า

การประเมินผลการเรียนเป็นกระบวนการหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเปรียบเทียบและปรับปรุงทุก ๆ ส่วนของการศึกษา เพื่อที่จะให้นักเรียนได้พัฒนาไปตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ชารี มณีศรี (ม.ป.ป.) ที่ว่า "การประเมินผลการสอน ได้แก่ การประเมินวิธีการสอนที่ครูใช้ว่าได้ผลต่อการเรียนการสอนเพียงไร อาจประเมินได้จากการวิเคราะห์ผลการเรียน ความเข้าใจ ความก้าวหน้า และวิธีการทำงานของนักเรียน" ผู้บริหารโรงเรียนส่วนน้อยใช้วิธีการเสนอแนะให้ครูเปรียบเทียบทักษะ เจตคติ ของผู้เรียนกับจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ อาจเป็นเพราะการประเมินโดยการให้ครูเปรียบเทียบทักษะและเจตคติของผู้เรียนกับจุดประสงค์ของการเรียน เป็นการประเมินที่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ครูไม่ถนัดในการประเมินด้วยวิธีดังกล่าว หากผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้ครูใช้วิธีการประเมินผลหลาย ๆ วิธี ก็จะช่วยทำให้สามารถประเมินการเรียนการสอนได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า "การประเมินผลควรใช้กลวิธีหลาย ๆ วิธี" (ชารี มณีศรี, ม.ป.ป.)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5 มีข้อที่ควรอภิปรายตามขอบข่ายงานทั้ง 10 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตร

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตร ปัญหาที่พบมากคือ บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการนำผลการวิจัยมาใช้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสภาพงานวิจัยในปัจจุบันไม่เป็นที่เผยแพร่โดยทั่วไปในโรงเรียน และการอ่านผลการวิจัยไม่เข้าใจ มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ (ฝ่ายวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525) และสอดคล้องกับคำกล่าวของ ธำรง ชูทัพ และคณะ (2531) ที่กล่าวว่า "เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนไม่ได้แพร่หลายเข้าไปสู่โรงเรียน" ฉะนั้นหากผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญของการวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้ในโรงเรียน ด้วยการกระตุ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดอบรมแก่ผู้ที่ยังไม่มีความรู้ หรือรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยมาให้ครูศึกษา ก็จะเป็นการส่งเสริมให้คณะครูได้นำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

2. ปัญหาด้านการจัดระบบการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาในการจัดระบบการเรียนการสอน ปัญหาที่พบบ่อยคือ ครูผู้สอนบางคนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการสอนที่ใช้อยู่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอนก แยมบาน (2530) และ ประทุม เพิ่มวัฒนา (2531) ที่พบว่า "ครูผู้สอนบางคนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ใช้อยู่ เพราะคิดว่าการสอนของตนคืออยู่แล้ว" จากปัญหานี้แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 จะใช้มานานหลายปีแล้วก็ตาม แต่ครูส่วนใหญ่ยังคงเคยชินกับการสอนแบบเก่า เพราะครูไม่เข้าใจวิธีการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาคนเป็นสำคัญ จึงมุ่งสอนเนื้อหาเป็นหลัก ครูไม่เข้าใจวิธีการสอนแบบบูรณาการ เพราะครูยังสอนเป็นรายวิชาในบางกลุ่มประสบการณ์ (กรมวิชาการ, 2531) หรืออาจจะ เป็นเพราะครูขาดการสนับสนุนทางด้านวิชาการและการนิเทศการศึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้องที่ยังไม่สามารถทำให้ประสบผลสำเร็จได้ จึงไม่อาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการสอนของครู ฉะนั้นหากผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเพิ่มขึ้นอีก ก็จะสามารถช่วยพัฒนาครูให้เป็นครูที่มีคุณภาพได้

3. ปัญหาด้านการบริหารบุคลากร

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาในการบริหารบุคลากร ปัญหาที่พบบ่อยคือ บุคลากรที่ได้รับการบรรจุมีคุณสมบัติไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประทุม เพิ่มวัฒนา (2531) ที่พบว่า "บุคลากรที่ได้รับการบรรจุมีคุณสมบัติไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน ซึ่งรายงานการสัมมนาระดับชาติเรื่องหลักสูตรประถมศึกษา ได้สรุปผลการสัมมนาว่า การบรรจุครูเข้าสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ยังไม่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ ทำให้เกิดการขาดแคลนครูที่จะสอนในบางกลุ่มประสบการณ์ บางเรื่องที่ต้องใช้เทคนิคเฉพาะ เช่น พละ ศิลปะ ดนตรี-นาฏศิลป์ งานประดิษฐ์ และงานช่าง เป็นต้น (กรมวิชาการ, 2531)

4. ปัญหาด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาที่พบบ่อยคือ ขาดงบประมาณสนับสนุน จากปัญหานี้แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้เท่าที่ควร อาจเป็นเพราะงบประมาณที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดสรร

มาให้ไม่เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนควรจะได้จัดกิจกรรมด้านอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณ ปัจจัย และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ นั้น นอกเหนือจากที่ได้รับจัดสรรจากส่วนกลางแล้ว ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาก็มีส่วนเอื้อต่อการจัดหาเช่นกัน เช่น การได้รับความอุปการะช่วยเหลือจากชุมชน หรือสมาคม ตลอดจนชมรมต่าง ๆ เช่น สมาคมผู้ปกครอง และสมาคมศิษย์เก่า เป็นต้น (บุญมี เณรยอก, 2528)

5. ปัญหาด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะสนองตอบความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครู จากปัญหานี้แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานต้นสังกัดจัดสรรงบประมาณมาให้คงไม่เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน งบประมาณที่จัดสรรให้โรงเรียนยังต้องการเพิ่มเติมเพื่อจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า การรอกงบประมาณจากต้นสังกัดแต่เพียงด้านเดียวคงไม่ทันกับความต้องการของครู ดังนั้นสิ่งที่โรงเรียนควรทำในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนนั้นควรหาทางในการจัดหาหลาย ๆ ทาง เช่น ให้ครูและนักเรียนช่วยกันหาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาผลิตขึ้นใหม่ หรือขอบริจาคจากชุมชน เป็นต้น

6. ปัญหาด้านการฝึกอบรมครูประจำการ

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาในการฝึกอบรมครูประจำการ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดงบประมาณในการจัดฝึกอบรม จากข้อค้นพบในทัศนะของผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในโรงเรียนประถมศึกษาขณะนี้ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นหรือมีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี ย่อมมีความรู้ ความสามารถ หรือความชำนาญในสาขาวิชาต่าง ๆ หากให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกันในด้านความรู้ ก็อาจทำให้การเรียนการสอนได้พัฒนาขึ้น อีกทั้งยังเป็นการประหยัดงบประมาณอีก หรืออาจจะแก้ปัญหาโดยการเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมอบรมกับหน่วยงานอื่น ๆ ก็ย่อมจะแก้ปัญหาการขาดงบประมาณในการฝึกอบรมได้

7. ปัญหาด้านการปฐมนิเทศครูใหม่

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาในการปฐมนิเทศครูใหม่ เพราะผู้บริหารโรงเรียนได้หาวิธีการสร้างความคุ้นเคยให้กับครูใหม่ในด้านต่าง ๆ ตลอดจน

ผู้แจ่ง แนะนำให้ครูใหม่ได้เข้าใจเกี่ยวกับผู้ร่วมงาน ได้ทราบข้อมูล ข่าวสาร ลักษณะและสภาพการทำงาน อาคารสถานที่ และอื่น ๆ เพื่อให้ครูใหม่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. ปัญหาด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาในการจัดบริการพิเศษแก่ครู ปัญหาที่พบบ่อยคือ ขาดงบประมาณในการจัดบริการพิเศษแก่ครู ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอนก แยมบาน (2530) ที่พบว่า "ปัญหาที่พบบ่อยที่สุดคือ ขาดงบประมาณสนับสนุน" จากข้อค้นพบนี้ ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า ในปัจจุบันการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาต่างก็พยายามส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอยู่แล้ว ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนการสอนจะต้องให้เป็นไปตามความต้องการ หรือสอดคล้องต่อความต้องการของชุมชน (กิติมา ปรีคิติก, 2532) ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรหาวิธีการดึงเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด ก็จะช่วยแก้ปัญหาการขาดงบประมาณได้

9. ปัญหาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ปัญหาที่พบบ่อยคือ สภาพอาคารสถานที่ไม่เอื้ออำนวยและเพียงพอต่อการให้บริการแก่ชุมชน จากข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ หวน พิณรุทธิ์ (2529) ที่ว่า ปัญหาเกี่ยวกับการบริการอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน มักมีปัญหาในเรื่องโรงเรียนมีอาคารเรียนสถานที่ไม่เพียงพอ เช่น ห้องเรียนไม่เพียงพอ ยังไม่มีห้องสมุด และยังมีขาดสนามกีฬา จึงไม่สามารถบริการอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชนได้ ในเรื่องนี้ในทัศนะของผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากโรงเรียนไม่สามารถให้บริการในเรื่องอาคารสถานที่ให้กับชุมชนได้ โรงเรียนควรจะให้บริการในด้านอื่นแทน เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต่อไป

10. ปัญหาด้านการประเมินผลการสอน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาในการประเมินผลการสอน ปัญหาที่พบบ่อยคือ ขาดแคลนเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ จากข้อค้นพบนี้ ในทัศนะของผู้วิจัยมีความเห็นว่า การประเมินการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูง แต่ในปัจจุบันเครื่องมือ

วัดผลและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ยังไม่มีใครคิดให้เป็นมาตรฐาน ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรสนับสนุนให้ครูที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้ ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อจะได้อพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้มีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. งานด้านการพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรศึกษาหรือหาทางเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ให้มากขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญของการวิจัย ประยุกต์ผลงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดอบรมครูผู้สอนที่ยังไม่มีความรู้เรื่องการวิจัย หรือรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยมาให้ครูศึกษา
2. งานด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรแนะนำให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอน ควรจัดให้มีการสาธิตการสอนวิธีใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอนภายในโรงเรียน และควรให้ความสำคัญในการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
3. งานด้านการบริหารบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูในการปฏิบัติการสอน บรรจุครู วิชาสอนให้ตรงกับวุฒิการศึกษา และควรศึกษาเทคนิควิธีการในการประเมินทัศนคติของครู
4. งานด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และควรมีการประเมินโครงการหรือกิจกรรมทางด้านจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก
5. งานด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ผู้บริหารโรงเรียนควรแนะนำให้ครูนำผลการวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการเรียนการสอน ควรจัดประชุมหรือให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอน ควรหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการใช้และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถให้คำแนะนำ ปรัชษาหรือแก่ครูภายในโรงเรียนได้ และควรหาทางจัดหา จัดทำสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอกับความต้องการของครู
6. งานด้านการฝึกอบรมครูประจำการ ผู้บริหารโรงเรียนควรหาวิธีการหรือจัดกิจกรรมที่จะช่วยให้ครูได้พัฒนาและปรับปรุงสภาพการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น เช่น จัดให้มีการแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และควรส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยที่มีผู้วิจัยไว้แล้ว หรือ เชื้อนักวิจัยที่เคยประสบความสำเร็จเกี่ยวกับการเรียนการสอนมาให้ความรู้แก่ครู เพื่อมาใช้ปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอน

7. งานด้านการปฐมนิเทศครูใหม่ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน และบันทึกไว้เป็นหลักฐานให้มากขึ้น และควรมีการประเมินโครงการปฐมนิเทศครูใหม่

8. งานด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู ผู้บริหารโรงเรียนควรรวบรวมผลการวิจัยทางการศึกษามาเผยแพร่ให้ครูทราบ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยแก่ครู สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมนันทนาการให้มากขึ้น ควรมีการประเมินโครงการด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู และควรหาวิธีการดึงเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านนี้

9. งานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนควรเชิญผู้นำในท้องถิ่น หรือกรรมการศึกษามาร่วมวางแผนงานหรือโครงการของโรงเรียนในงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ส่งเสริมให้ครูใช้ความรู้ความสามารถให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน จัดกิจกรรมทางด้านวิชาการ ประสานงานเพื่อให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม และใช้ทรัพยากรของโรงเรียน และควรร่วมกับคณะครูประเมินผลงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

10. งานด้านการประเมินผลการสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีโครงการประเมินผลการสอนแยกตามกลุ่มประสบการณ์ จัดให้มีคณะกรรมการวิเคราะห์แบบทดสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียน สนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการรายงานผลการประเมิน และควรสนับสนุนให้มีการใช้วิธีการประเมินผลหลาย ๆ วิธี

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5

1. ควรมีการรวบรวมผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมาเผยแพร่ให้แก่โรงเรียนในสังกัด เพื่อที่โรงเรียนจะได้ให้นำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน

2. ควรพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัย และเห็นความสำคัญของการนำผลการวิจัยไปใช้

3. ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินโครงการแก่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่เขตการศึกษาอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้รับ อันพอจะได้นำไปใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิจัยการรับรู้หรือความพึงพอใจของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
3. ควรมีการศึกษาวิจัยหารูปแบบการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่สามารถทำให้บังเกิดผลสูงสุดในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน